

Analyse monitoring JGZ-richtlijn

Houding en bewegen

Auteurs: Madelon Meijer-Hoogeveen & Anton Schreuder

September 2026

Nederlands Centrum Jeugdgezondheid

Inhoud

1. Deelnemers 2
2. Implementatie van de JGZ-richtlijn Houding en bewegen 4
3. Gebruik JGZ-richtlijn Houding en bewegen door JGZ-professionals 5
4. Uitvoering aanbevelingen 9
5. Knelpunten 10
Conclusie 12

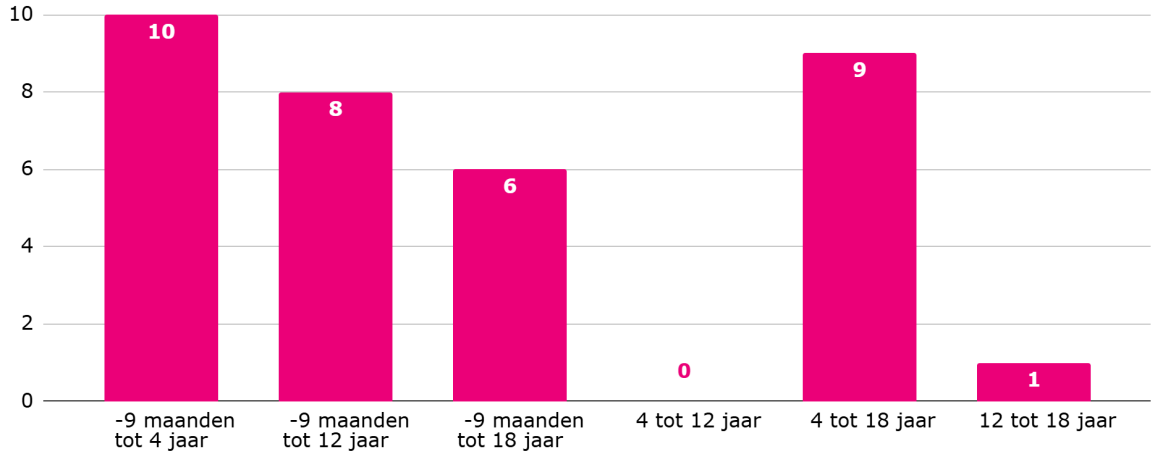
1. Deelnemers

De vragenlijst over het gebruik van de JGZ-richtlijn Houding en bewegen is uitgezet in september 2026. In totaal hebben 39 JGZ-professionals uit 18 verschillende JGZ-organisaties de vragenlijst volledig ingevuld. Het grootste deel van de respondenten was Jeugdarts (56%) of Jeugdverpleegkundige (22%). De respondenten zijn werkzaam met kinderen van alle leeftijdscategorieën, en hebben bijna allemaal meer dan 5 jaar werkervaring (89%).

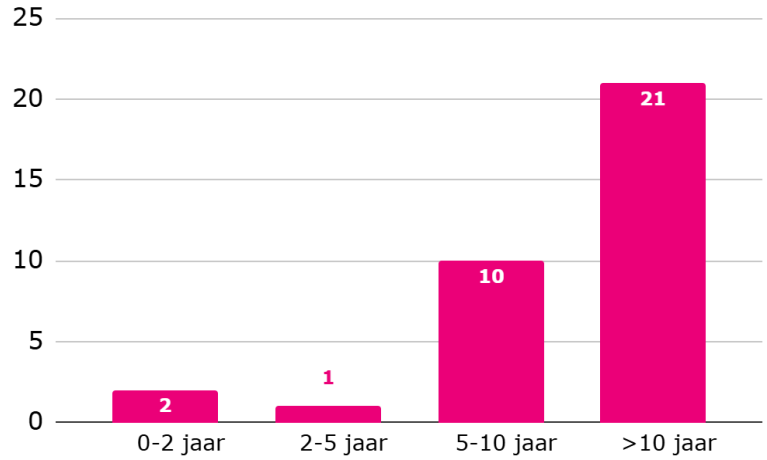
CJG Rijnmond	2 (5%)	**GGD Hollands Midden**	1 (3%)	**GGD West-Brabant**	2 (5%)
GGD Brabant Zuidoost	6 (15%)	**GGD Hollands Noorden**	1 (3%)	**GGD Zaanstreek Waterland**	1 (3%)
GGD Drenthe	5 (13%)	**GGD IJsselland**	1 (3%)	**GGD Zeeland**	1 (3%)
GGD Fryslan	2 (5%)	**GGD Limburg Noord**	3 (8%)	**Icare JGZ**	3 (8%)
GGD Gooi en Vechtstreek	1 (3%)	**GGD Noord- en Oost-Gelderland**	2 (5%)	**Jong JGZ**	1 (3%)
GGD Hart voor Brabant	5 (13%)	**GGD Twente**	1 (3%)	**Yunio**	1 (3%)

Basisarts / Jeugdarts (KNMG) / Arts M+G	22 (56%)
Verpleegkundig specialist	2 (5%)
Jeugdverpleegkundige	8 (21%)
Doktersassistente	2 (5%)
Implementatie functionaris	5 (13%)

Doelgroep

Werkervaring

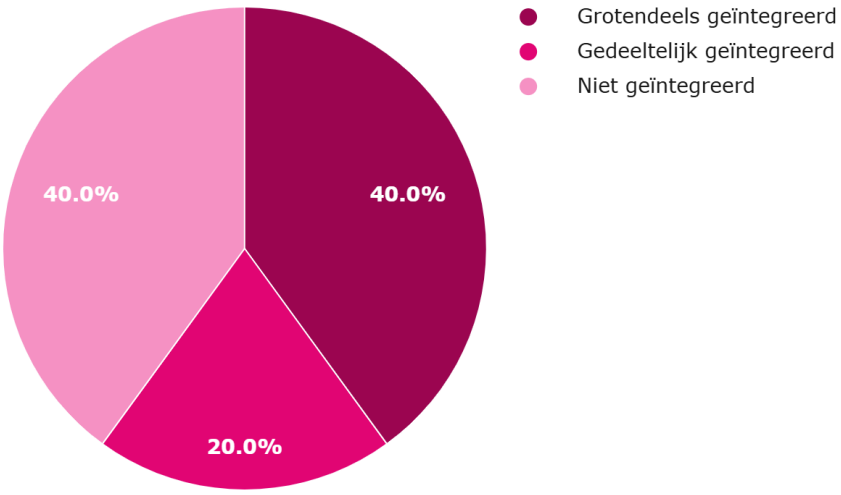
2. Implementatie van de JGZ-richtlijn Houding en bewegen

Slechts 5 implementatiefunctionarissen hebben de vragen ingevuld met betrekking tot implementatie activiteiten voor de JGZ-richtlijn Houding en bewegen. In 2 van de 5 JGZ-organisaties hebben alle JGZ-professionals een scholing gehad over de JGZ-richtlijn Houding en bewegen, en in 2 andere JGZ-organisaties zijn de JGZ-professionals op een andere manier geïnformeerd over de JGZ-richtlijn. Deze JGZ-organisaties hebben gebruikgemaakt van interne communicatie, zoals een nieuwsbericht, e-mail, en interne werkinstructies. Eén implementatiefunctionaris merkt daarbij op dat de JGZ-richtlijn gepubliceerd is in Coronatijd. In 1 JGZ-organisatie hebben de JGZ-professionals helemaal geen informatie ontvangen over de JGZ-richtlijn. In twee JGZ-organisaties werd de implementatie bemoeilijkt door tekort aan financiële middelen en personeel.

In 3 van de 5 JGZ-organisaties (60%) is de JGZ-richtlijn Houding en bewegen gedeeltelijk tot grotendeels geïntegreerd in de werkprocessen. In de andere 2 JGZ-organisaties (40%) is de JGZ-richtlijn helemaal niet geïntegreerd. Van de 5 implementatie-functionarissen ervaren er 4 (80%) in gemiddelde tot redelijke mate dat de JGZ-richtlijn Houding en bewegen helpt om een eenduidige werkwijze te hanteren in de JGZ-organisatie. Bij de 5e JGZ-organisatie is de JGZ-richtlijn nog niet geïmplementeerd. Een eenduidige werkwijze wordt vooral bereikt bij het Van Wiechenonderzoek en het houdingsonderzoek / scoliose opsporing. Voor het bespreken van beweeggedrag en beeldschermgebruik is de JGZ-richtlijn minder helpend om een eenduidige werkwijze te hanteren.

Van de 5 implementatiefunctionarissen ervaren er 4 (80%) dat de JGZ-richtlijn Houding en bewegen in gemiddeld tot redelijke mate helpt om de kwaliteit van zorg te borgen, hoewel 1 implementatiefunctionaris opmerkt dat er geen controle is op de uitvoering van de JGZ-richtlijn. En 3 van de 5 (60%) ervaren dat er voldoende middelen zijn om de JGZ-richtlijn te implementeren in de praktijk. De overige 2 implementatiefunctionarissen (40%) ervaren in beperkte mate of helemaal niet voldoende middelen om de JGZ-richtlijn te implementeren in de praktijk. Naast voldoende personeel, financiële en praktische middelen (scoliometer) is er vooral behoefte aan scholingsmateriaal voor het uitvoeren van het houdingsonderzoek / de scoliose opsporing. Er wordt benoemd dat het belangrijk is om het management van JGZ-organisaties vroeg te informeren als de implementatie van een JGZ-richtlijn extra middelen of mankracht vraagt.

In hoeverre is de richtlijn geïntegreerd in de werkprocessen in jouw organisatie?

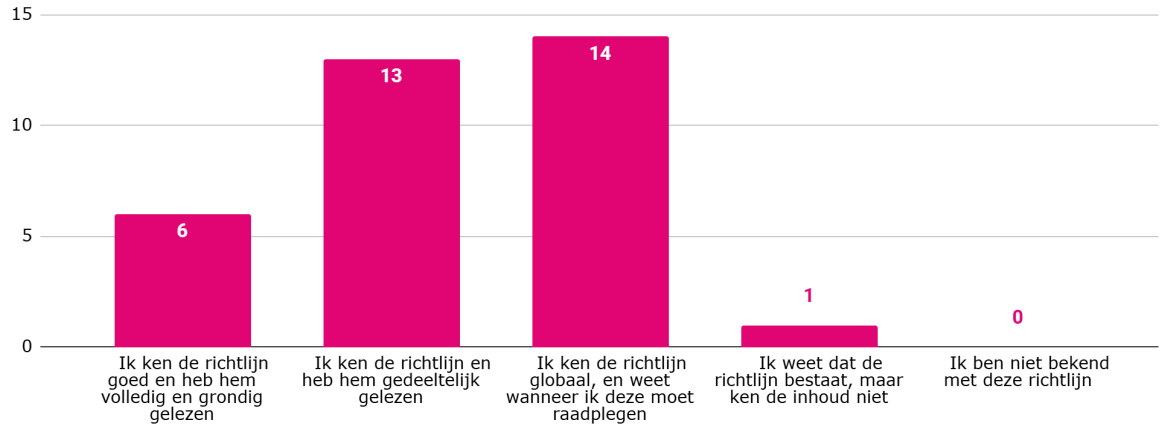
Implementatie JGZ-richtlijn Houding en bewegen	In hoge mate	In redelijke mate	Gemiddeld	In beperkte mate	Helemaal niet
In welke mate helpt de richtlijn jouw JGZ-organisatie om eenduidige werkwijzen te hanteren?	0 (0.0%)	2 (40.0%)	2 (40.0%)	1 (20.0%)	0 (0.0%)
In welke mate helpt de richtlijn jouw JGZ-organisatie om de kwaliteit van zorg te borgen?	0 (0.0%)	2 (40.0%)	2 (40.0%)	1 (20.0%)	0 (0.0%)
In welke mate zijn er binnen jouw JGZ-organisatie voldoende middelen (bijvoorbeeld tijd, personeel, materialen) beschikbaar voor de implementatie van de richtlijn?	0 (0.0%)	1 (20.0%)	2 (40.0%)	1 (20.0%)	1 (20.0%)

3. Gebruik JGZ-richtlijn Houding en bewegen door JGZ-professionals

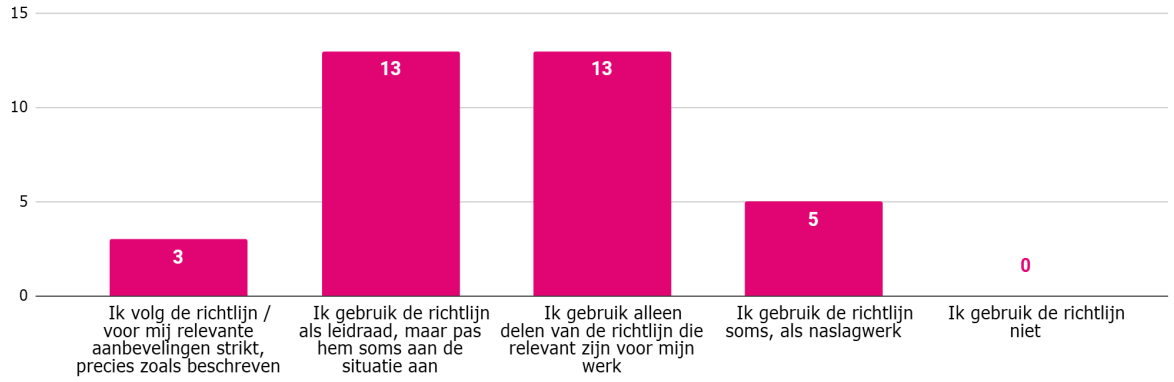
Van de 34 JGZ-professionals heeft 56% de JGZ-richtlijn Houding en bewegen gedeeltelijk tot grondig gelezen. Op één na kennen de overige JGZ-professionals (41%) de JGZ-richtlijn globaal en weten de JGZ-richtlijn te raadplegen wanneer dat nodig is. Een klein deel (9%) van de JGZ-professionals gebruikt de JGZ-richtlijn precies zoals

beschreven. De meeste JGZ-professionals (76%) gebruiken de JGZ-richtlijn als leidraad, en passen het aan de praktijksituatie aan, of gebruiken alleen de delen die relevant zijn voor de praktijk. De overige JGZ-professionals (15%) gebruiken de JGZ-richtlijn Houding en bewegen meer als naslagwerk. JGZ-professionals raadplegen de JGZ-richtlijn voornamelijk bij opvallende bevindingen of vragen van ouders. Voor het opsporen van scoliose wordt de JGZ-richtlijn vaak gevolgd, maar voor de andere onderwerpen vallen JGZ-professionals ook terug op eigen ervaring en ervaring van ketenpartners.

In hoeverre ben je op de hoogte van de inhoud van deze JGZ-richtlijn?

Hoe gebruik je deze JGZ-richtlijn in je dagelijkse werk?

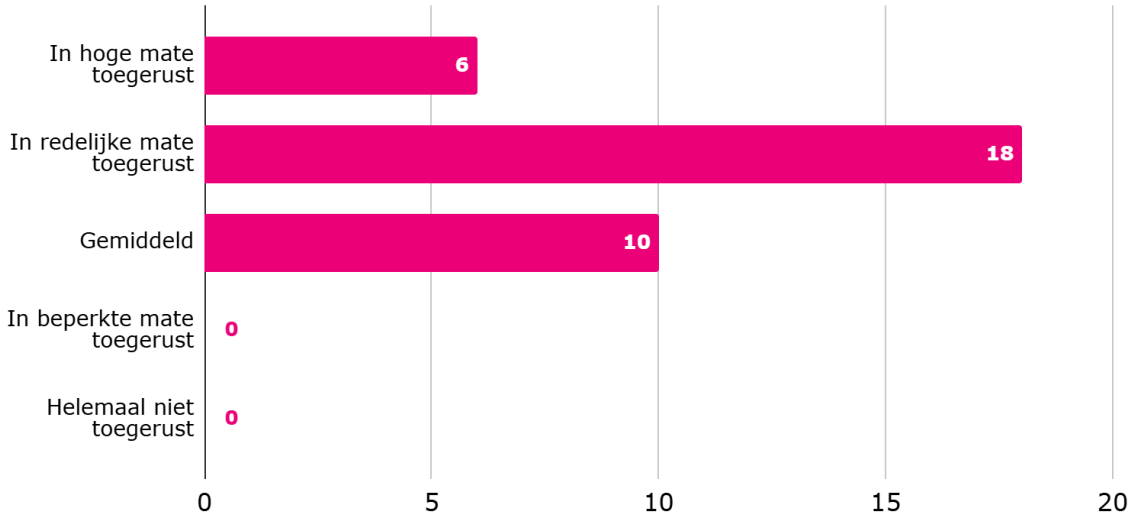
Van alle informatie in de JGZ-richtlijn Houding en bewegen vinden de JGZ-professionals de volgende onderdelen het meest behulpzaam voor het werken in de praktijk:

- Informatie over scoliose
    - Indicaties voor opsporing
    - Uitleg over uitvoering onderzoek
    - Verwijscriteria
- Module signaleren en verwijzen (m.n. alarmsignalen)
- Praktische informatie voor het volgen en beoordelen van de motorische ontwikkeling (BFMT en Van Wiechenonderzoek)
- Praktische adviezen voor ouders en jeugdigen
- Samenvattingskaart

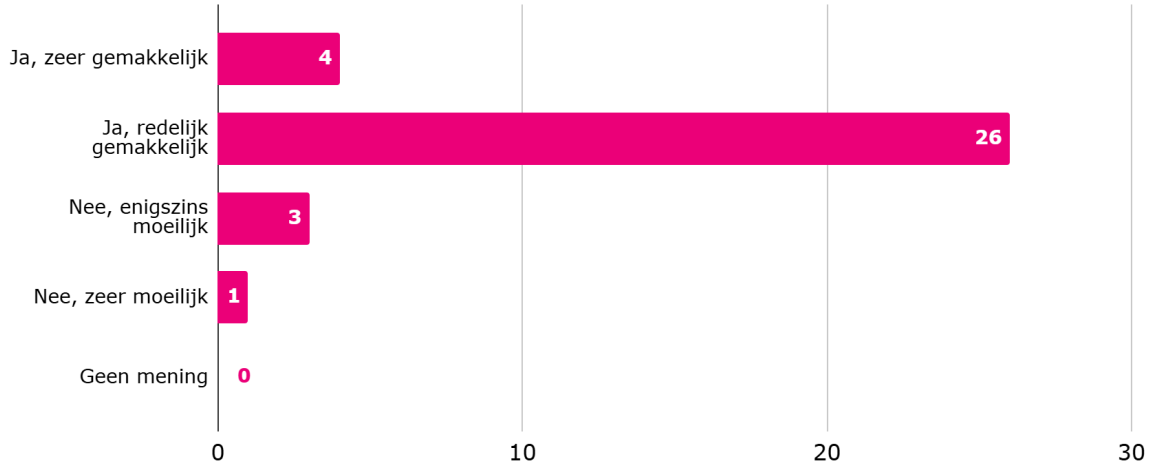
Tweederde van de JGZ-professionals (71%) voelt zich in redelijke tot hoge mate toegerust om de JGZ-richtlijn Houding en bewegen in de praktijk toe te passen. Het scoliose onderzoek wordt het vaakst genoemd door JGZ-professionals. Hoewel benoemd wordt dat scholing en oefening belangrijk is, voelen de meeste JGZ-professionals zich capabel om het onderzoek uit te voeren. Sommige JGZ-professionals ervaren dat zij de vaardigheden missen om het scoliose en BMFT onderzoek goed uit te voeren. Door hoge werkdruk lukt het niet altijd om de JGZ-richtlijn uitvoerig te bestuderen, en daarom is er behoefte aan makkelijk te vinden, laagdrempelig en praktisch instructiemateriaal. Een webinar, e-learning of scholing zou JGZ-professionals helpen om de JGZ-richtlijn beter toe te kunnen passen. Daarnaast is er behoefte aan laagdrempelig,taalarm materiaal voor ouders en kinderen (bijvoorbeeld over houding en beeldschermgebruik) en aan tools om de JGZ-richtlijn met scholen en vakleerkrachten te bespreken.

Het grootste deel van de JGZ-professionals (88%) vindt de voor hen relevante aanbevelingen (zeer) makkelijk om toe te passen. Enkele JGZ-professionals (12%) vinden de aanbevelingen enigszins tot zeer moeilijk toe te passen, vooral omdat de JGZ-richtlijn niet goed genoeg meer aansluit bij de praktijk (o.a. door LPK). De uitvoering van het BFMT wordt bemoeilijkt door te weinig ervaring. En er wordt een kort en praktisch overzicht van de JGZ-richtlijn gemist.

Voel je je voldoende toegerust om de richtlijn in de praktijk toe te passen?

Zijn de voor jou relevante aanbevelingen in deze JGZ-richtlijn gemakkelijk toe te passen in de praktijk?

4. Uitvoering aanbevelingen

Een meerderheid van de JGZ-professionals doet aan actieve opsporing van een lage tonus (88%), tremor (82%) of scoliose op basis van de familieanamnese (71%) bij een meerderheid tot alle kinderen. Ook informeert een groot deel van de JGZ-professionals (73%) de meerderheid tot alle kinderen over houding en bewegen volgens de JGZ-richtlijn aanbevolen momenten en werkwijze. Ongeveer tweederde van de JGZ-professionals (68%) vraagt het beweeggedrag en schermgedrag uit bij een meerderheid tot alle kinderen.

Aanbevelingen JGZ-richtlijn Houding en bewegen	**Alle kinderen**	**Een meerderheid van de kinderen**	**De helft van de kinderen**	**Een minderheid van de kinderen**	**Bijna geen enkel kind**	**N.v.t.**
Bij welk deel van ALLE kinderen voer je de volgende activiteiten uit?						
Actief opsporen van een lage tonus volgens de richtlijn aanbevolen momenten en werkwijze	20 (76.9%)	3 (11.5%)	0 (0.0%)	2 (7.7%)	1 (3.8%)	**8**
Actief opsporen van een tremor volgens de richtlijn aanbevolen momenten en werkwijze	19 (67.9%)	4 (14.3%)	1 (3.6%)	2 (7.1%)	2 (7.1%)	**6**
Actief opsporen van scoliose op basis van de familieanamnese	13 (46.4%)	7 (25.0%)	2 (7.1%)	3 (10.7%)	3 (10.7%)	**6**
Informeren over houding en bewegen volgens de richtlijn aanbevolen momenten en werkwijze	9 (27.3%)	15 (45.5%)	2 (6.1%)	4 (12.1%)	3 (9.1%)	**1**
Navragen beweeggedrag en beeldschermgedrag	8 (23.5%)	15 (44.1%)	5 (14.7%)	6 (17.6%)	0 (0.0%)	**0**

5. Knelpunten

Van de 39 JGZ-professionals ervaart 36% *geen* knelpunten bij het gebruik van de JGZ-richtlijn Houding en bewegen. De overige 64% ervaart knelpunten bij het gebruik van de JGZ-richtlijn, vooral vanwege gebrek aan tijd en personeel. Qua inhoud sluit de JGZ-richtlijn onvoldoende aan bij de bestaande werkwijze, en wordt de JGZ-richtlijn te lang en onoverzichtelijk ervaren.

Knelpunten JGZ-richtlijn Houding en bewegen	**Aantal keer genoemd**
De richtlijn is onvolledig	2
De richtlijn is te ingewikkeld	8
De richtlijn sluit niet aan bij de bestaande werkwijze	6
Het effect van de richtlijn is onzichtbaar	5
Kinderen/ouders werken niet mee	2
Collega's (in de zorgketen) bieden geen ondersteuning	1
Mijn collega's werken niet met de richtlijn	4
Ik heb onvoldoende kennis	1
Ik heb onvoldoende vaardigheden	2
Er zijn onvoldoende financiële middelen	4
Ik krijg geen steun van het management	1
Er is onvoldoende personeel	6
Er is onvoldoende tijd	11
Er zijn onvoldoende materialen/voorzieningen	2
Er is niemand verantwoordelijk voor de implementatie	5
Turbulentie (reorganisatie, fusie, etc.)	3
Er is geen terugkoppeling over de invoering van de richtlijn	2

Er worden door de JGZ-professionals suggesties gedaan om de verschillende knelpunten op te lossen:

1. Investeer bij de herziening van de JGZ-richtlijn in leesbaarheid en gebruiksvriendelijkheid
    a. Maak de tekst compact en overzichtelijk
    b. Maak waar mogelijk gebruik van overzichtelijke beslisbomen
    c. Maak eenvoudige en heldere instructies (bv filmpjes) voor de uitvoering
    d. Zorg voor een samenvatting van de belangrijkste informatie
2. Vul ontbrekende informatie aan bij de herziening van de JGZ-richtlijn
    a. Toepassing van de scoliosemeter
    b. Instructies met betrekking tot het lichamelijk onderzoek (boven- én onderlichaam beoordelen)
    c. Laagdrempelig, taalarme informatie/instructies voor jeugdigen en ouders
3. Investeer in tijd en personeel om:
    a. De JGZ-richtlijn goed te kunnen implementeren
    b. JGZ-professionals te trainen om het houdings/scoliose onderzoek, Van Wiechen onderzoek en de BFMT goed uit te voeren
    c. Tijdens de momenten van contact meer aandacht te kunnen besteden aan bewegen en beeldschermgebruik
4. Investeer in het genereren van meer bekendheid met de JGZ-richtlijn
    a. Organiseer nascholingen
    b. Breng het belang van een goede houding en motoriek voor de gezondheid breed onder de aandacht, onder andere bij scholen

Conclusie

Uit de landelijke monitoring van het gebruik van de JGZ-richtlijn Houding en bewegen komt het beeld naar voren dat de JGZ-richtlijn in een deel van de JGZ-organisaties goed geïmplementeerd is in de praktijk. Andere JGZ-organisaties missen tijd, personeel, en financiële middelen om de JGZ-richtlijn goed te kunnen implementeren. Als er geïnvesteerd wordt in scholing van de JGZ-professionals, dan voelen zij zich capabel om de JGZ-richtlijn goed uit te kunnen voeren in de praktijk.

De JGZ-richtlijn sluit niet goed meer aan bij de praktijk, en bij de herziening moet aandacht besteed worden aan de leesbaarheid en gebruiksvriendelijkheid.

Het belang van houding, motoriek, beweging en schermgebruik voor de gezondheid wordt door JGZ-professionals onderkend, en kan nog breder onder de aandacht worden gebracht. Investering in tijd en personeel is nodig om JGZ-professionals de ruimte te geven om dit binnen en buiten de spreekkamer onder de aandacht te brengen.

Nederlands
Centrum
Jeugdgezondheid